

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2026-10-01

Ärendenummer
NV-26-079885

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM(2026)502 (Fi2026/01676)

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar Europeiska kommissionens målsättning att minska EU:s beroende av molnleverantörer utanför unionen och öka den egna etableringen i takt med att användningen av molntjänster och artificiell intelligens ökar.

Naturvårdsverket ser positivt på en effektivare och mer likvärdig hantering av tillståndprocesser inom unionen men anser att accelerationsområden bör användas restriktivt och omfatta färre verksamhetstyper, vilket även framhållits i tidigare yttranden. Vi ser även risker med att i förväg ge allt fler intressen företräde i beslut om mark- och vattenanvändning och bedömer att sådana avvägningar bör ske samlat, inom ramen för en utvecklad nationell planering.

Naturvårdsverket bedömer därtill att de föreslagna kriterierna är alltför generellt utformade. Att ett område endast ska "ta hänsyn till" olika miljö- och resursaspekter innebär inte några tydliga krav på hur verksamheten ska utformas.

Naturvårdsverket ser svårigheter med att göra kombinerade strategiska och specifika miljöbedömningar och bedömer att förslaget kräver förändringar i bland annat plan- och bygglagen avseende vilka uppgifter som ska eller bör ingå i regionplaner, översiktsplaner och detaljplaner. Vi ser även utmaningar i att den föreslagna förordningen hänvisar till och är beroende av EU-rättsakter som ännu inte har antagits.

Naturvårdsverket bedömer att förslaget med accelerationsområden kan leda till konkurrens, inte bara mellan olika datacenteraktörer utan också gentemot andra prioriterade intressen och verksamheter. Mot bakgrund av den redan omfattande utbyggnaden av stora datacenter i Sverige kan ytterligare premiering av sådana etableringar begränsa förutsättningarna för verksamheter som i högre grad bidrar till klimatomställningen och ett minskat fossilberoende.

Naturvårdsverket bedömer att kontaktpunkter som inrättas för olika verksamheter och processer bör samordnas i högre utsträckning för att säkerställa effektivitet och ändamålsenlighet.

Naturvårdsverket avstyrker förslaget om att det inom accelerationsområden för datacenter ska upprättas ett så kallat samlat grundtillstånd. Vi uppfattar att förslaget kan kräva omfattande författningsändringar samt att det är oklart hur prövningen av det samlade grundtillståndet ska genomföras och vad som ska regleras i det samlade grundtillståndet respektive i den enskilda verksamhetens tillstånd.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing a framework of measures for strengthening Europe's cloud and AI ecosystem (Cloud and AI Development Act)

Article 10 - Designation of data centre acceleration zones

Naturvårdsverket ser positivt på ambitionen om effektivare och mer likvärdig hantering av tillståndsprövar inom unionen. Naturvårdsverket har kommenterat systemet med accelerationsområden i tidigare yttranden och bedömer fortsatt att det finns skäl att vara restriktiv med användningen av accelerationsområden. Dessa områden bör enligt Naturvårdsverket inte användas alltför generellt utan hellre reserveras för ett färre antal verksamhetstyper.

Naturvårdsverket ser en risk med att bygga vidare på ett system där allt fler intressen, på olika grunder, på förhand kan prioriteras och ges företräde framför andra anspråk i beslut om mark- och vattenanvändningen på vissa platser. Naturvårdsverket ifrågasätter inte behovet av att kunna ge högre prioritet för vissa intressen i avvägningen gentemot andra intressen i samband med beslut om mark- och vattenanvändning. Däremot bedömer vi att det är lämpligare att en sådan avvägning sker samlat, inom ramen för en utvecklad nationell planering som ger möjlighet att väga såväl olika intressen som alternativa lokaliseringar mot varandra för att hitta de sammantaget mest gynnsamma lokaliseringarna utifrån ett nationellt perspektiv.

Naturvårdsverket hänvisar i övrigt till de överväganden som redovisats i våra tidigare yttrande över förslaget till förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act) och yttrande över förslaget till förordning om netto-nollindustrin (Net Zero Industry Act).¹

Om förslaget om accelerationsområden för datacenter tas vidare anser Naturvårdsverket att kriterierna för att inrätta sådana områden måste vara tydligare. De föreslagna kriterierna är enligt Naturvårdsverket alltför generellt utformade. Att ett område endast ska ”ta hänsyn till” olika miljö- och resursaspekter innebär inte några tydliga krav på verksamhetens utformning.

Accelerationsområdena bör utformas för hög resurs- och energieffektivitet med så begränsad klimat- och miljöpåverkan som möjligt. Vid lokalisering och utformning av datacenter bör möjligheterna att ta tillvara restvärme särskilt beaktas. Vi bedömer vidare att kriterierna bör kompletteras med tydligare krav avseende utsläpp till luft. Datacenter byggs i dagsläget ofta med stora reservkraftsanläggningar som kan påverka luftkvaliteten. Det bör därför

¹ Naturvårdsverkets yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordningen om industriell acceleration och omställning – Industrial Accelerator Act, COM (2026/956), (KN2026/00781), NV-26-032954 samt Naturvårdsverkets yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act (KN2023/02708), NV-02702-23.

tydliggöras vilka förutsättningar som gäller för utsläpp till luft, exempelvis för kväveoxider och partiklar. Om förbränningsbaserade reservkraftsanläggningar används bör krav ställas på bästa möjliga teknik för att begränsa sådana utsläpp.

Naturvårdsverket bedömer att förslagen om att göra kombinerade strategiska och specifika miljöbedömningar inte enkelt låter sig göras för den här typen av planer som är både strategiska och platsspecifika. Vidare kommer förslaget att kräva förändringar i bland annat plan- och bygglagen avseende vilka uppgifter som ska eller bör ingå i regionplaner, översiktsplaner och detaljplaner.

Naturvårdsverket ser även utmaningar i att den föreslagna förordningen hänvisar till och är beroende av EU-rättsakter som ännu inte har antagits. Det hänvisas till exempel till en särskild verktygslåda (toolbox) för att kunna säkerställa samstämmighet i det rättsliga ramverket för miljöbedömningar i Regulation (EU) 202X/XXX [on speeding-up environmental assessment] som ännu inte antagits.

Article 11 - Conditions within acceleration zones

Naturvårdsverket bedömer att det är oklart vad som krävs av medlemsstaterna för att de ska anses säkerställa (shall ensure) vad som anges i denna del.

Naturvårdsverket ser därför att det finns en svårighet med att medlemsstaterna åläggs att säkerställa att fördelning och användning av resurser inom accelerationsområden sker fullt ut enligt vad förslaget anger.

Ett accelerationsområde för datacenter kan komma att omfatta områden som har egenskaper och resurser som gör att de är lämpliga för andra samhällsviktiga verksamheter. Förslaget riskerar därför att öka konkurrensen om mark, energi och eleffekt, såväl mellan datacenteraktörer som mellan datacenter och andra prioriterade intressen. Systematiken med accelerationsområden för datacenter, med ett förenklat tillståndsförfarande och ett samlat grundtillstånd, gör att det kommer att vara en etableringsfördel för datacenter jämfört med andra verksamheter som ur en miljö- och resurssynpunkt med fördel även hade kunnat etablera sig på samma plats.

Mot bakgrund av den redan omfattande utbyggnaden av stora datacenter i Sverige, kan ytterligare premiering av sådana etableringar begränsa förutsättningarna för verksamheter som i högre grad bidrar till klimatomställningen och ett minskat fossilberoende.

Article 12 - Single information points

Krav på medlemsstaterna att upprätta kontaktpunkter förekommer i flertalet rättsakter från EU. Även det nu aktuella förslaget innehåller ett sådant krav. Naturvårdsverket bedömer att kontaktpunkter som inrättas för olika verksamheter och processer bör samordnas i högre utsträckning för att säkerställa effektivitet och ändamålsenlighet. Det gäller även förslaget om kontaktpunkter för miljöbedömningar som nu förhandlas inom ramen för Regulation (EU) 2026/XXXX [on speeding-up environmental assessments], se artikel 12.2b.

Article 13 - Facilitating administrative and permit-granting processes

Naturvårdsverket avstyrker förslaget om att det inom accelerationsområden för datacenter ska upprättas ett så kallat samlat grundtillstånd (aggregated baseline permit). Svensk miljöprövning bygger på en prövning av den enskilda verksamheten och dess påverkan på den aktuella platsen. Därutöver kan tillstånd och prövningar enligt annan lagstiftning krävas. Aktuellt förslag med ett samlat

grundtillstånd som, enligt vad Naturvårdsverket uppfattar det, ska omfatta alla de tillstånd och godkännanden för att datacentret ska kunna uppföras och drivas på platsen kan därför vara svår att införa i Sverige utan omfattande författningsändringar. Detta skulle sannolikt kräva ändringar i såväl miljöprövningslagstiftningen som i de regelverk som berörs av artikel 10. Naturvårdsverket bedömer vidare att det är oklart hur prövningen av det samlade grundtillståndet ska genomföras och vad som ska regleras i det samlade grundtillståndet eller den enskilda verksamhetens tillstånd. Naturvårdsverket hänvisar i övrigt till de överväganden som redovisats i våra tidigare yttrande över förslaget till förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act) och yttrande över förslaget till förordning om nettonollindustrin (Net Zero Industry Act).²

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Ohlman efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit tillförordnade biträdande enhetschefen Jenny Oltner, handläggarna Claes Englund, Annemay Ek och Ann Åkerskog samt miljöjuristen Johan Erlandsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ohlman

Marie Uhrwing

Kopia till:

fi.ofa.dis.remisser@regeringskansliet.se

Kn.remissvar@regeringskansliet.se

² Ibid.